

WAXHOLMSBOLAGET BRYR SIG INTE OM DALARÖ

Vi kritiserade i april Waxholmsbolaget för att snedvrída konkurrensen i skärgårdstrafiken. Av Waxholmsbolagets svar framgår att så är fallet. Som skäl anger man dels att busstrafiken konkurrerade ut båttrafiken till Dalarö på 1920-talet, dels att Vaxholm ligger i vägen för nästan all sjötrafik från Stockholm och är en bekväm utgångspunkt för skärgårdsresenärer från norra Stockholm. Som en konsekvens har Waxholmsbolaget beslutat att ha 24 turer dagligen från Stockholm och norröver under sommaren, som alla passerar Vaxholm. En otrolig service. Söderut - till utö i Hanninge ,skärgård - går det en båt om dagen! Snacka om snedfördelning.

Det är klart, skriver Waxholmsbolaget, att en satsning på Dalarö skulle resultera i fler passagerare! Men - trafiken skulle inte medföra fler nyttotrafikanter, som Waxholmsbolaget i ena ändetaget säger sig prioritera. I det andra ändetaget visar det sig emellertid att bolaget i allra högsta grad lever på turismen. Tidningsbilagan ibland annat Dagens Nyheter nyligen talar sitt tydliga språk. Och även i reklamen har södra skärgården en undanskymd plats. Waxholmsbolaget investerar alla sina resurser norröver. Men eftersom det är lika viktigt för den södra skärgården att kunna attrahera den växande turismen, är det därmed klarlagt att Waxholmsbolaget å det gruvligaste snedvrider konkurrensen inom denna den snabbast växande branschen. Vi kräver att politikerna rättar, till detta grava missförhållande.

Waxholmsbolaget tycks heller inte självmant vilja göra något åt saken. Till Dalarö, en av södra i skärgårdens största, orter och den historiska porten till den södra skärgården, med en snabbt växande lokal befolkning och 15-20.000 invånare på sommaren, går det ingen båt alls från Stockholm. Det säger Waxholmsbolagets egen trafikupplysning. Det förvånar folk som ringer till Waxholmsbolaget och som sedan ringer till oss på Turistbyrån för att få saken utredd. Waxholmsbolagets egen trafikupplysning bryr sig inte ens om att berätta för sina resenärer att det faktiskt går att ta sig till Dalarö med båt från Stockholm.. Ty man kan nämligen gå av båten till Utö på Kymmendö och därifrån ta en annan båt till Dalarö en dryg timme senare. Men att upplysa om sådana "bakturer" är inte något man kan begära att vår personal skall göra, säger Waxholmsbolagets trafikledning.

På hemvägen från Utö har Waxholmsbolaget gjort det omöjligt att åka båt från Dalarö till Stockholm. Båten från Utö passerar nämligen Kymmendö kl. 16.45 medan båten från Dalarö till Kymmendö lämnar Dalarö först klockan 16.50. När vi påtalar detta tycker man på Waxholmsbolaget inte att det är något att tala om. Och att gå in till Dalarö är som redan nämnts helt otänkbart. Man anser väl att en kvart extra skulle få några resenärer att INTE välja den ENDA, båten tillbaka till, Stockholm på kvällen.

För oss är det uppenbart att Waxholmsbolaget inte bryr sig om Dalarö och den södra skärgården. Och det är givetvis något vi som bryr oss om. Att hela skärgården skall leva måste göra något åt.

*Ovanstående text och bild är hämtat ur
tidningen Skärgården.
www.skargarden.se
Publicerad: 2009-07-02*

LARS-OLF LANDIN
DALARÖ TURISTBYRÅ

Nästa sida: Unikt Dalaröprojekt kan påverka lagstiftning. ➔

Tipsa gärna om nyheter eller något som ni vill uppmärksamma här på **DALARÖ-JOURNALEN**

Om ni vill annonsera eller sälja/köpa något.

Mail: dalarojournalen@dalarno.info

UNIKT DALARÖPROJEKT KAN PÅVERKA LAGSTIFTNING

En avsiktsförklaring som kommunalrådet Tommy Lundin kallar unik är underskriven och i veckan görs den första guidade provdykningen i Dalarö dykpark; ett pilotprojekt som bland annat kan resultera i ändringar fornminneslagstiftningen.

I förra veckan skrev Riksantikvarieämbetet, länsstyrelsen i Stockholm, Statens maritima museer och Haninge kommun under en gemensam avsiktsförklaring gällande Dalarö dykpark.

- Det är unikt att få ihop de här parterna, det har inte hänt tidigare i Sverige, säger Tommy Lundin, folkpartistiskt kommunalråd i Haninge.

Skärgården har tidigare berättat om den planerade dykparken, som dels ska möjliggöra guidade dykturer ner till de många vrak som ligger i området, men också så kallad torrdykning för de som hellre håller sig på land. Dykningarna ska ske under ledning av certifierade guider och torrdykningarna med hjälp av fjärrstyrda robotar utrustade med kameror som förmedlar bilder till teveskärmar ombord på utflyktsfartyg i området. Och i Tullhuset i Dalarö ska man kunna dyka virtuellt med hjälp av modern teknik.

Välbevarade vrak

Bakgrunden till projektet är alla välbevarade vrak som ligger i farvattnen kring Dalarö, många med hundratals år på nacken. Bland andra det senast funna så kallade Dalarövraket som daterats till 1600-talet och betraktas som exceptionellt välbevarat. Tanken med den så kallade Dalarömodellen är att kommersiella dykföretag och andra aktörer inom besöksnäringen ska samverka med kommun och stat kring projektet.

Modellen ska bryta ny mark och förhoppningsvis utmytna i konkreta förslag till ändringar i fornminneslagen, vilket är det främsta skälet till att Riksantikvarieämbetet och länsstyrelsen engagerat sig i projektet.

- Dagens lagstiftning är föråldrad, säger Tommy Lundin och syftar på dykförbud och andra begränsningar som försvårar för guidade dykningar och andra aktiviteter kring fornlämningarna.

I projektet ingår även att utarbeta former för hur en guidad dyktur ska gå till.

Testar

- I nästa vecka ska vi ut och testa det vi kallar kulturhistorisk dykning, berättar projektledaren Pernilla Flyg från Statens maritima museer.

Åtta särskilt inbjuda sportdykare kommer då att först få ta del av bakgrunden och berättelsen om det aktuella vraket och därefter, medan man per båt färdas mot dykplatsen, berättar en guide om byggnader och annat man passerar på vägen. Allt för att sätta in vraket i sitt sammanhang.

-Meningen är att dykarna ska få en känsla av att det här är en väldigt speciell upplevelse, säger Pernilla Flyg.

När utställningen i Tullhuset öppnar är ännu inte klart men arbetet pågår, försäkrar såväl Tommy Lundin som Pernilla Flyg.

Under de kommande åren tror Tommy Lundin att mellan 5 och 10 miljoner kronor kommer att satsas på de olika delprojekten inom ramen för Dalarömodellen. Bland annat finns EU-pengar att söka, men hur kostnaderna ska fördelas mellan de olika intressenterna är ännu inte klart.

*Ovanstående text och bild är hämtat ur
tidningen Skärgården.
www.skargarden.se
Publicerad: 2009-07-02*

JOHAN HELLSTRÖM TEXT OCH FOTO
johan@skargarden.se Tel: 08-54 54 27 10

Nästa sida: Nytt tak som blev gammalt. →

Tipsa gärna om nyheter eller något som ni vill uppmärksamma här på **DALARÖ-JOURNALEN**

Om ni vill annonsera eller sälja/köpa något.

Mail: dalarojournalen@dalarno.info

NYTT TAK SOM BLEV GAMMALT

En vitmålad skärgårdskyrka ska ha ett tegeltak. Det anser inte bara antikvarisk expertis utan också många Dalaröbor. Så efter många års diskussioner, pengainsamlade och inte minst hållfasthetsberäknande, har Dalarö kyrka nu återfått det tegeltak som plockades bort under 90-talet.

Under hela maj snickrades det för fullt uppe på kyrkvinden i Dalarö; en konstruktion av kraftiga brädor och stålband byggdes för att ge byggnaden den stadga som krävs för att man åter skulle kunna täcka taket med tunga tegelpannor.

- Det här är nånting helt annat, väldigt annorlunda mot vad vi brukar hålla på med, sa snickaren Jan-Owe Sundin när Skärgården besökte bygget.

-Brädan här på min vänstra sida kan vara 400 år gammal, förtydligade han.

Inte för att den nuvarande kyrkobyggnaden är fullt så gammal, men förmodligen kommer många av takbrädorna från det gamla 1600-talskapellet som byggdes om 1787, då kyrkan fick sitt nuvarande utseende. Det skvallrar bland annat de tvärgående ränderna om. Det var nämligen länge sedan man slutade tillverka virke på detta vis; med en såg som fördes fram och tillbaka. Nästan alla brädor från de senaste århundradena har sågats med roterande cirkelsåg, vilket ger ett annat mönster.

"Roligt att vi kommit till skott"

- Det är verkligen roligt att vi äntligen kommit till skott med det detta, säger kyrkoherde Christer Hugo.

Diskussionerna och planerandet inför takbytet har pågått i flera år. Många Dalaröbor har tyckt att det svarta papptak som under 90-talet ersatte det gamla tegeltaket sett trist ut, berättar kyrkoherden. Men eftersom tyngden från tegelpannorna fick hela byggnaden att bågna så såg man ingen annan lösning än att ersätta pannorna med tjärpapp.

Mörkt trätak

Förmodligen byggdes kyrkan ursprungligen med ett så kallat faltak - ett mörkt trätak - ett alternativ som också diskuterades när frågan om ett takbyte väcktes. Men enligt antikvarisk expertis så hör den typen av tak ihop med en rödmålad kyrka. En skärgårdskyrka målad i ljusa färger ska ha tegeltak.

- Men man trodde inte att kyrkan skulle hålla för ett sånt, säger Christer Hugo.

Gav klartecken

Därför kallades expertis på hållfasthetsberäkningar in, som slutligen föreslog den förstärkande konstruktion som nu byggts på vinden. Genom den ska det mesta av tyngden omfördelas till byggnadens gavlar, som i sin tur förstärkts för ändamålet. Stockholms läns museum som hela tiden varit involverade i projektet - gav slutligen klartecken för planerna och man kunde gå vidare med nästa fas: ekonomin.

- Vi har fått ett generöst bidrag från Stödföreningen Dalarö kyrka och vi har ett väldigt engagerat kyrkoråd, som man måste ha i en liten församling, säger Christer Hugo.

Dalarö-Ornö-Utö församling är den näst minsta i Stockholms stift (allra minst är Ljusterö-Kulla), och i förhållande till sin storlek är fastighetsbeståndet stort: tre kyrkor, två församlingshem och fem kyrkogårdar - inklusive den gamla begravningsplatsen på Kycklingarna utanför Dalarö skans.

Byggnaden i gott skick

Sedan början av 2000-talet är byggnaderna dock i gott skick, enligt Christer Hugo, och med undantag för takomläggningen i Dalarö handlar det numera om löpande underhåll. Ordförande i kyrkorådet är Margareta Stenbock von Rosen:

-Vi är väldigt glada att vi kunnat göra det här med hjälp av kyrkans stödförening, säger hon.

Fortsättning sid. 4

Tipsa gärna om nyheter eller något som ni vill uppmärksamma här på **DALARÖ-JOURNALEN**

Om ni vill annonsera eller sälja/köpa något.

Mail: dalarojournalen@dalarno.info

Föreningen bildad 1999

Merparten av de 1,4 miljoner som det nya taket kostar finansieras med hjälp av kyrkoantikvarisk ersättning; statliga pengar som fördelas av Svenska kyrkan. Men utan bidraget från stödföreningen hade budgeten inte gått ihop. Föreningen bildades 1999 med det huvudsakliga syftet att återställa tegeltaket och det är härifrån som initiativet till ombyggnaden kommer, berättar föreningens ordförande Mats Qviberg.

- Dalarö kyrka är nästan den enda byggnaden i hela skärgården som finns kvar från rysstiden, säger han och syftar på den ryska flottans härjningar 1719 då i princip allt i skärgården, förutom kyrkorna, brändes ned.

Klarade Dalaröbranden 1890

Den stora Dalaröbranden 1890 överlevde den också.

Tidigare har föreningen - med hjälp av bidrag från såväl fast- som sommarboende - sört för att kyrkan fått fasadbelysning. På frågan om det nya taket innebär att föreningen nu kan läggas ned svarar Mats Qviberg "i princip", innan han skyndar sig att tillägga:

- Vi får se, vi har haft så enormt trevligt på våra träffar.

Många dop

Förutom att kyrkan är populär att gifta sig i, håller man även många dop, särskilt under sommaren. Och att det skulle vara pingsten som är den populäraste helgen att gifta sig på stämmer inte, i alla fall inte i Dalarö kyrka.

- Så var det förr men så är det inte längre, säger Christer Hugo.

Precis som för dopen så är det sommaren som är den stora vigselfasongen och strax efter midsommar ring-er Skärgården upp Christer Hugo för att höra hur det gått.

- På midsommarafton hade vi två vigslar, berättar han.

Helt enligt planen revs byggnadsställningarna strax före midsommar och kyrkan trädde fram i all sin nymålade prakt. Detta eftersom man även passade på att måla fasaden med linoljefärg när byggnadsställningarna ändå var uppe. Dalarö har till sist återfått sin vitmålade skärgårdskyrka - med tillhörande tegeltak.

- Det blev väldigt fint, konstaterar Christer Hugo.

Färdigt. Enligt antikvarisk expertis hör ett tegeltak ihop med en ljusmålad skärgårdskyrka.

*Ovanstående text och bild är hämtat ur
tidningen Skärgården.
www.skargarden.se
Publicerad: 2009-07-02*

JOHAN HELLSTRÖM TEXT OCH FOTO
johan@skargarden.se Tel: 08-54 54 27 10

Tipsa gärna om nyheter eller något som ni vill uppmärksamma här på **DALARÖ-JOURNALEN**

Om ni vill annonsera eller sälja/köpa något.

Mail: dalarojournalen@dalarno.info